

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 537/2018-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 48/2013, za účasti Okresného súdu Námestovo takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 48/2013 porušené boli.

2. [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume každému po 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré im je Okresný súd Námestovo p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Námestovo je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] trovy konania v sume 773,64 € (slovom sedemstosedemdesiattri eur a šesťdesiatštyri centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Jána Vajdu, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. júla 2018 doručená s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“, v citáciách aj „odporca“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 48/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Zo s'ťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že s'ťažovatelia sú stranami v napadnutom konaní vedenom okresným súdom v procesnom postavení žalobcov, ktorí sa žalobou doručenou okresnému súdu 2. júla 2013 domáhajú proti žalovaným vyslovenia neplatnosti kúpnej zmluvy. S'ťažovatelia zdôrazňujú, že odo dňa začatia konania „*uplynulo*

už 5 rokov do dnešného dňa nie je toto konanie právoplatne skončené. Odporca do dnešného dňa nevydal žiadne meritórne rozhodnutie vo veci samej.“.

Sťažovatelia ďalej k právnej a faktickej zložitosti veci, o ktorej okresný súd v napadnutom konaní rozhoduje, uvádzajú, že „Ide o vec určenia neplatnosti kúpnej zmluvy, čo je vec ktorá tvorí súčasť bežnej rozhodovacej činnosti odporcu. V tejto oblasti existuje rozsiahla súdna judikatúra, ktorá je stabilná od účinnosti zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník t. j. po dobu viac ako 50 rokov. Túto vec preto z právneho hľadiska nemožno považovať za zložitú. Táto vec nie je ani skutkovo zložitá.“.

Podľa sťažovateľov ich pričinením k zbytočným priesťahom v napadnutom konaní okresného súdu nedošlo. Na druhej strane samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní je zdĺhavý a spôsobil vznik zbytočných priesťahov, keďže „Neexistuje žiadny zákonný dôvod, pre ktorý sa za 5 rokov trvania tohto konania uskutočnili iba 2 pojednávania. Do dnešného dňa odporca nevy počul žiadnu stranu konania a nevyžiadal si listinné doklady od tretích subjektov. Zodpovednosť za tieto zbytočné priesťahy nesie odporca. Táto vec sa stala reštančnou vecou a odporca napriek tomu vo veci riadne a efektívne nekoná. Pritom je nesporné, že vzhľadom na predmet tohto konania nemôže dôjsť k mimosúdne mu vyriešeniu veci alebo k uzavretiu súdneho zmieru.“.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol ústavný súd nálezom tak, že vysloví porušenie ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikáže okresnému súdu vo veci konať a prizná každému zo sťažovateľov primerané finančné zadosťučinenie v sume po 4 000 € a úhradu trov konania v sume 727,59 €.

Ešte pred prijatím sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 527/18 z 15. augusta 2018 doručenom ústavnému súdu 12. septembra 2018 poskytla

chronológiu procesných úkonov, ktoré v napadnutom konaní boli vykonané, a zároveň k sťažnosti uviedla:

„Ako predsedníčka súdu som v roku 2016 vybavovala aj sťažnosť sťažovateľov na prieťahy v predmetnom súdnom konaní, kde v sťažnostnom konaní Spr 4562/16 som nariadila dohľad nad plynulosťou súdneho konania v pravidelných trojmesačných lehotách, ktorý dohľad je v tejto veci aj vykonávaný v pravidelných lehotách. Už pri prešetrení predmetnej sťažnosti som zistila, že súd vo veci nekonal priebežne, od júla 2014 do októbra 2016 nebol vo veci urobený žiadny úkon smerujúci k ukončeniu veci. K vzniknutým prieťahom prispela aj skutočnosť, že v januári 2014 došlo k prideleniu veci zastupujúcemu sudcovi z dôvodu, že zákonná sudkyňa odišla na materskú dovolenku, pričom v apríli 2017 opätovne došlo k zmene zastupujúceho sudcu z dôvodu, že zastupujúci sudca bol preložený na iný súd. Od 2. 5. 2018 bola vec opätovne pridelená na konanie a rozhodnutie zákonnej sudkyňi po návrate z materskej dovolenky a tiež aj z dôvodu prerušenia výkonu funkcie sudcu u zastupujúcej zákonnej sudkyne [REDACTED].“

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 537/2018-20 z 27. septembra 2018 sťažnosť prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd predsedníčku okresného súdu opätovne vyzval na prípadné doplnenie jej predchádzajúceho vyjadrenia k sťažnosti z 15. augusta 2018 a zároveň aj o oznámenie, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci. Predsedníčka okresného súdu svoje pôvodné vyjadrenie k sťažnosti už nedoplnila a v prípise zo 16. októbra 2018 zároveň okresnému súdu oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Právny zástupca sťažovateľov po predchádzajúcej výzve ústavného súdu v podaní doručenom 14. novembra 2018 v reakcii na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu zdôraznil, že vo veci sťažovateľov ide o reštančnú vec, ktorá trvá už viac ako 5 rokov, pričom nie je stále právoplatne skončená. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 4. októbra 2018, bol síce vyhlásený rozsudok vo veci, ktorý však nebol sťažovateľom ani ich právnenému zástupcovi zatiaľ doručený, pričom sťažovatelia chcú proti rozhodnutiu podať

odvolanie. Argumentujú, že v napadnutom konaní sa uskutočnili iba štyri pojednávania, pričom medzi jednotlivými pojednávania boli neprimerane dlhé časové odstupy. V konkrétnostiach vo svojom stanovisku k vyjadreniu predsedníčky okresného súdu ďalej uvádzajú:

„Odporca bezdôvodne odročil pojednávanie nariadené na termín 13. 9. 2018 na základe žiadosti advokáta [REDAKOVANÉ]. Advokát [REDAKOVANÉ] požiadal aj o odročenie pojednávania nariadeného na termín 4. 10. 2018 a odporca mu nevyhovel iba z dôvodu podania našej ústavnej sťažnosti. Ak by sme túto našu ústavnú sťažnosť nepodali tak aj toto pojednávanie by bolo odročené na iný termín. Pojednávanie nariadené na deň 11. 12. 2017 bolo odročené na termín 12. 1. 2018 na našu žiadosť z dôvodu kolízie pojednávanií u nášho advokáta [REDAKOVANÉ] a u advokáta [REDAKOVANÉ]. Dňa 11. 12. 2017 o 8.30 hod. sa náš advokát [REDAKOVANÉ] a advokát [REDAKOVANÉ] museli zúčastniť na pojednávanií vo veci Okresného súdu Námestovo č. k. 10 C 22/2015... Išlo o reštančnú vec, kde už 2 x konal Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach o ústavných sťažnostiach pre porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. V tomto konaní boli zbytočné prietahy v období odo dňa 8. 7. 2013 do dňa 9. 6. 2014, odo dňa 12. 7. 2014 do dňa 24. 10. 2016, odo dňa 26. 10. 2016 do dňa 10. 12. 2017, odo dňa 12. 12. 2017 do dňa 11. 1. 2018, odo dňa 1. 2. 2018 do dňa 18. 7. 2018 a odo dňa 20. 7. 2018 do dňa 3. 10. 2018. Z tohto prehľadu procesných úkonov je zrejmé, že odporca svojím postupom v tomto konaní opakovane porušoval naše základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a moje právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Sťažovatelia ďalej zdôrazňujú, že zbytočné prietahy v napadnutom konaní nespôsobili, pričom sa zúčastňovali všetkých nariadených pojednávanií. Podľa ich názoru predmetná vec nie je právne ani skutkovo zložitá. Zároveň poznamenávajú, že ani opakovaná zmena v osobe zákonného sudcu nemôže byť s prihliadnutím na doterajšiu judikatúru ústavného súdu vyhodnotená na ich ťarchu a nevylučuje zodpovednosť všeobecného súdu.

Podľa sťažovateľov je odôvodnené priznať im primerané finančné zadost'učinenie v sume každému po 4 000 €, keďže „*Toto civilné konanie má pre nás, sťažovateľov v 1.-3. rade veľký význam, pretože ide o majetok po našich právnych predchodcoch, ktorý neoprávnene získal žalovaný v 1. rade.*“.

Sťažovatelia si zároveň uplatnili celkovú úhradu trov konania v sume 967,05 € a ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na ústnom pojednávaní vo veci.

Vzhľadom na oznámenie právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na konaní ústneho pojednávania, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vedené okresným súdom ústavný súd zistil nasledujúci priebeh konania:

Dňa 2. júla 2013 sťažovatelia podali proti žalovaným v 1. a 2. rade žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Okresný súd následne 8. júla 2013 vyzval na vyjadrenie sa k žalobe žalovaných, ktorí sa vyjadrili 16. júla 2013. Dňa 30. augusta 2013 bolo okresnému súdu doručené stanovisko sťažovateľov.

Okresný súd v súlade s Dodatkom č. 2 k Rozvrhu práce Okresného súdu Námestovo na rok 2014 prideliť 13. januára 2014 vec na prejednanie a rozhodnutie zákonnému sudcovi

Okresný súd vyzval sťažovateľov 9. júna 2014 na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol zaplatený 10. júla 2014.

Okresnému súdu bolo 11. júla 2014 doručené vyjadrenie žalovaných k žalobe.

Dňa 11. júla 2016 sťažovatelia podali návrh na vykonanie dokazovania.

Okresný súd nariadil 5. októbra 2016 pojednávanie na 25. október 2016.

Dňa 25. októbra 2016 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu vyhotovenia procesného rozhodnutia o pripustení zmeny žaloby (uznesenie okresného súdu č. k. 3 C 48/2013-62 z 25. októbra 2016).

Dňa 3. apríla 2017 bola vec podľa Dodatku č. 3 k Rozvrhu práce Okresného súdu Námestovo na rok 2017 prevedená na prejednanie a rozhodnutie do senátu 1 C zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ].

Vo veci bolo 13. septembra 2017 nariadené pojednávanie na 11. december 2017.

Okresný úrad Námestovo, odbor katastrálny bol okresným súdom požiadaný 24. októbra 2017 o zapožičanie spisu.

Sťažovatelia požiadali 3. novembra 2017 o odročenie pojednávania pre kolíziu pojednávanií právneho zástupcu a vyjadrili nesúhlas s pojednávaním v jeho neprítomnosti.

Dňa 8. novembra 2017 bol zrušený termín pojednávania nariadeného na 11. december 2017 a zároveň bol nariadený nový termín pojednávania na 12. január 2018. Okresný súd opätovne žiadal o predložení spisu Okresný úrad Námestovo, ktorý na žiadosť reagoval predložením predmetného spisu 30. novembra 2017.

Dňa 11. januára 2018 sťažovatelia podali návrh na pristúpenie ďalších subjektov do konania na strane žalovaných.

Dňa 12. januára 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na rozhodnutie o procesnom návrhu na pristúpenie ďalších subjektov do konania na strane žalovaných.

Okresný súd uznesením č. k. 3 C 48/2013-97 z 31. januára 2018 pripustil, aby do konania na strane žalovaných pristúpili ďalšie osoby.

Vec bola v súlade s Dodatkom č. 2 k Rozvrhu práce Okresného súdu Námestovo na rok 2018 2. mája 2018 pridelená na prejednanie a rozhodnutie zákonnej sudkyňi [REDAKOVANÉ].

Dňa 6. júna 2018 bol vo veci daný pokyn na pripojenie spisu tamojšieho súdu sp. zn. 7 D 23/2014 a 20. júna 2018 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 19. júl 2018.

Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 19. júla 2018, bolo odročené na 13. september 2018.

Dňa 27. augusta 2018 právny zástupca žalovaného v 1. rade požiadal o odročenie pojednávania nariadeného na 13. september 2018 z dôvodu kolízie pojednávanií a nesúhlasu

žalovaného v 1. rade, aby sa pojednávanie uskutočnilo v neprítomnosti právneho zástupcu alebo v prítomnosti iného právneho zástupcu na základe substitúcie. V dôsledku uvedeného bol 4. septembra 2018 zrušený termín pojednávania nariadeného na 13. september 2018 a zároveň bol nariadený nový termín pojednávania na 4. október 2018.

Dňa 4. októbra 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia.

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08), čo umožňuje preskúmať namietané porušenie týchto práv spoločne.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala z príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol platný a účinný do 30. júna 2016 [(ďalej len „OSP“); predovšetkým § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1 OSP], a v súčasnosti je implikovaná v zásade vyplývajúcej z čl. 17 a v § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu

(povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií ústavný súd posudzoval aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť posudzovanej veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, ktoré po právnej stránke patrí k štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Po skutkovej stránke tiež nemožno hodnotiť vec ako zložitú. V konečnom dôsledku ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti neuvádza skutočnosti, ktoré by odôvodňovali skutkovú, či právnu zložitosť prejednávanej veci.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že právny zástupca sťažovateľov požiadal 3. novembra 2017 o odročenie pojednávania nariadeného na 11. december 2017 pre kolíziu pojednávania, pričom sťažovatelia trvali na pojednávani v prítomnosti ich právneho zástupcu, v dôsledku čoho bol termín pojednávania zrušený a nariadený nový termín na 12. január 2018. Odročenie pojednávania predĺžilo napadnuté konanie len o jeden mesiac a z uvedeného dôvodu nemohlo mať zásadnejší vplyv na predĺženie napadnutého konania.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Vychádzajúc z chronológie procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní, možno v ňom identifikovať viacero dlhších období ničím neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu. Ústavný súd identifikoval dlhšie obdobia absolútnej nečinnosti okresného

súdu v období od augusta 2013, keď bolo okresnému súdu doručené stanovisko sťažovateľov do júna 2014, keď okresný súd sťažovateľov vyzval na zaplatenie súdneho poplatku, a tiež od júla 2014, keď bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaných k žalobe, do 25. októbra 2016, keď sa uskutočnilo pojednávanie vo veci.

Dlhšou absolútnou nečinnosťou sa vyznačuje aj obdobie medzi jednotlivými pojednávaniami, ktoré sa uskutočnili v októbri 2016 a následne až v decembri 2017, pričom jediným procesným úkonom vykonaným v predmetnom období bolo pridelenie veci novej zákonnej sudkyňi, a to v apríli 2017. Zmena v osobe zákonného sudcu je nevyhnutne spojená s potrebou oboznámenia sa s priebehom konania a dokumentáciou obsiahnutou v spise a vyžaduje si preto primeraný čas. Keďže, ako už bolo konštatované, vec neplatnosti kúpnej zmluvy sa nevyznačovala faktickou ani právnou zložitnosťou, obdobie dlhšie ako pol roka na oboznámenie sa so spisom nemožno považovať za primerané okolnostiam. Zvlášť za situácie, keď už pred pridelením veci novému zákonnému sudcovi sa postup okresného súdu vyznačoval dlhším obdobím nečinnosti (od októbra 2016 do apríla 2017).

Odročenie pojednávania nariadeného na 13. september 2018 z dôvodov na strane právneho zástupcu žalovaného v 1. rade (kolízia pojednávania a nesúhlas žalovaného v 1. rade, aby sa pojednávanie uskutočnilo v neprítomnosti právneho zástupcu alebo v prítomnosti iného právneho zástupcu na základe substitúcie) na 4. október 2018 je z dôvodu predĺženia napadnutého konania o necelý mesiac pre posúdenie vzniku zbytočných priesťahov irelevantné.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v poukázaní na zmeny zákonných sudcov, ktoré mali z objektívnych dôvodov prispieť k doterajšej dĺžke konania, ústavný súd neakceptoval. Opakované zmeny zákonných sudcov, aj keď k nim došlo z objektívnych dôvodov, nemôžu totiž odôvodňovať opakujúcu sa dlhodobú ničím neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu. V tejto súvislosti ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priesťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú

v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním napr. na dlhodobé obmedzené personálne kapacity príslušných súdov alebo zmeny v osobe zákonného sudcu (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na opakujúce sa ničím neodôvodnené dlhodobé obdobia nečinnosti, ktorými sa vyznačovalo nepadnuté konanie okresného súdu, ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 48/2013, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Obdobne podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Vzhľadom na to, že 4. októbra 2018 bol v napadnutom konaní na okresnom súde vyhlásený rozsudok, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, preto ústavný súd o súvisiacom návrhu sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovatelia sa domáhajú priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume každému po 4 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z doterajšej neprimeranej dĺžky napadnutého konania presahujúcej obdobie 5 rokov, ako aj s prihliadnutím na opakované dlhodobejšie obdobia nečinnosti okresného súdu, ústavný súd dospel k názoru, že priznanie finančného zadost'učinenia v sume 2 000 € každému zo sťažovateľov bude primerané konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci (bod 2 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol zároveň aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola 921 € (za 3 úkony urobené v roku 2018 – prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenia) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky znížiť o 50 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2018 predstavuje spolu s režijným paušálom (3 x 9,21 €) u jedného sťažovateľa sumu 257,88 €, trovy právneho zastúpenia troch sťažovateľov boli teda priznané v celkovej sume 773,64 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2018